

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Úprava zákona o směnárenské činnosti

KONZULTAČNÍ MATERIÁL

odbor Finanční trhy II; oddělení Platební služby a tržní infrastruktura

Upozornění: Závěry formulované v tomto konzultačním materiálu představují dílčí přístupy, které lze zaujmout; přijatý právní předpis nemusí tyto závěry odrážet.

Obsah

Účel konzultačního materiálu	3
1.1. Současný právní stav.....	3
1.2. Účel konzultace.....	3
Konzultační otázky	5
KAPITOLA I. – SMĚNÁRNÍK.....	5
Ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) - požadavky na vedoucí osobu směnárníka.....	5
KAPITOLA II. – PODMÍNKY SMĚNY	6
Uveřejňování informací na kurzovním lístku	6
Úplata za provedení směnárenského obchodu.....	6
Jiné podmínky směny – výhodnější kurzy.....	8
Předsmluvní informace	9
KAPITOLA III. – Odstoupení od směnárenského obchodu	10
Umožnění odstoupení od směnárenského obchodu.....	10
Nemožnost navrátit si poskytnuté plnění.....	10
Uveřejnění informace o možnosti odstoupení	11
KAPITOLA IV. – JINÉ OTÁZKY	11
Dokumenty a záznamy § 16 odst. 1 písm. c) - evidence provedených obchodů	12
Platba kartou	13
Ostatní připomínky a náměty.....	13

Účel konzultačního materiálu

Cílem konzultačního materiálu je oslovení odborné i širší veřejnosti v souvislosti s aktuálními otázkami vyplývajícími z aplikace zákona č. 277/2013 Sb., o směnářenské činnosti. Od nabytí účinnosti zákona uplynuly více než tři roky a je tedy na místě hodnotit, v čem přinesl tento zákon zlepšení a kde naopak problémy přetrvávají nebo se objevily nové. Níže položené otázky reagují mimo jiné i na podněty z aplikační praxe České národní banky, která je orgánem dohledu nad provozovateli směnářenské činnosti.

1.1. Současný právní stav

Zákon o směnářenské činnosti byl přijat v létě roku 2013 a nabyl účinnosti 1. listopadu 2013, kdy se vydělila regulace směnářenské činnosti z devizového zákona. Nově bylo zákonem vymezeno, co musí být obsahem kurzovního lístku a zároveň byla zavedena povinnost poskytovat předšmluvní informace, jejichž součástí je i personalizovaná specifikace směny, na které se klient a směnárna domlouvají. Zásadní změnou oproti původnímu stavu bylo pravidlo nejméně příznivého kurzu, který je povinen provozovatel směnářenské činnosti na kurzovním lístku zveřejnit. Zákazník by tedy nikdy neměl dostat horší kurz směny, než je uveden na kurzovním lístku. Dále byla zavedena povinnost vydat klientovi doklad o provedení směnářského obchodu.

1.2. Účel konzultace

Zákon o směnářenské činnosti platí již tři roky. Z aplikační praxe jsou již dostatečné zkušenosti na to, aby se zhodnotilo, v čem byl zákon o směnářenské činnosti úspěšný a zlepšil a zprůhlednil praxi při provádění směny a v čem naopak spočívají jeho nedostatky. Zároveň se v poslední době objevily informace o nevýhodných směnných kurzech, na které přistupují především zahraniční turisté i přes informace na kurzovním lístku a v předšmluvním informačním dokumentu.

Cílem konzultace je najít cestu, jak zlepšit postavení klientů směnáren a zároveň nadměrně nezvýšit náklady na dodržování regulace v sektoru směnářství. Na trhu směnáren se pohybuje řada subjektů, pro něž je směnářství pouze doplňkovou oblastí podnikání (hotely, informační centra, stánky s občerstvením atp.). Existuje tedy řada směnáren s nízkým

objemem směny, pro které by mohla být činnost při příliš vysokých nákladech regulace nerentabilní.

K vyhodnocení odpovědí velice přispěje, pokud bude v konzultaci uvedeno, kdo jste z pozice trhu, oceníme tedy i odpověď na první otázku.

1.1. Subjekt: Zvolte položku.

1.2. Pokud jste v předchozí otázce zvolili možnost jiné, prosím specifikujte:

Odpověď 1.2.

Při přípravě novely zákona o směnářské činnosti využije Ministerstvo financí mj. závěry získané v rámci této konzultace. Dovolujeme si Vás tedy požádat o zaslání Vašich odpovědí na položené konzultační otázky a případných dalších připomínek či podnětů, a to na adresu platebni.sluzby@mfc.cz do dne **15. června 2017**.

Výsledky konzultace by měly být shrnuty a vyhodnoceny do konce července 2017.

Konzultační otázky

Následující text je rozdělen do několika tematických kapitol, v rámci kterých jsou položeny konkrétní otázky, k jejichž zodpovězení konzultační materiál vyzývá. Kapitoly jsou rozčleněny podle struktury zákona o směnářské činnosti. Po obecném uvedení do problematiky dané diskrece a shrnutí podstatných skutečností jsou nastíněny možné varianty řešení a následně položeny cílené konzultační otázky.

KAPITOLA I. – SMĚNÁRNÍK

Ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) - požadavky na vedoucí osobu směnárníka

V současné době musí být směnárník a také vedoucí osoby směnárníka a skuteční majitelé osobou důvěryhodnou podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. b) zákona o směnářské činnosti. Cílem je, aby směnářskou činnost neprovozovaly osoby, které spáchaly například majetkovou trestnou činnost. Zároveň musí vedoucí osoba směnárníka, tedy osoba, která skutečně řídí provozování směnářské činnosti, dosáhnout středoškolského vzdělání s maturitou. Smyslem je zajistit určitou odbornost osob, které jsou zodpovědné za řízení směnářské činnosti. Z důvodu vyšší transparence vstupu do odvětví je zvažován požadavek, aby vedoucí osoba mohla být vedoucí osobou pouze u jednoho směnárníka.

OTÁZKY KE KONZULTACI

Otázka 2.1. Souhlasíte se zpřísněním požadavků na vedoucí osobu směnárníka? Uveďte důvody.

Odpověď 2.1.

Souhlasím, odůvodnění:

Nesouhlasím, odůvodnění:

Otázka 2.2. Jste-li směnárník, kolik provozoven řídí Vaše vedoucí osoba?

Odpověď 2.2.

Otázka 2.3. Sdílíte svou vedoucí osobu s jiným směnárníkem? Pokud by zavedení omezení na vedoucí osobu pro Vás znamenalo komplikaci, uveďte a popište, v čem spatřujete největší problém.

Odpověď 2.3.

Otázka 2.4. Vidíte i jiné problémy v systému registrace směnárníků? Jaké?

KAPITOLA II. – PODMÍNKY SMĚNY

Uveřejňování informací na kurzovním lístku

Jaké informace mají být uveřejněny na kurzovním lístku, vymezuje ustanovení § 11 zákona o směnářské činnosti. Všechny informace mají splňovat podmínku určitosti a srozumitelnosti. Co se týče směnného kurzu, mělo by být z kurzovního lístku zřejmé, jaký směnný kurz platí pro jaký směr směny. V současnosti ale zákon nijak neuvádí, zda by na kurzovním lístku mělo být označení „Nakupujeme“ resp. „we sell“, označení směru směny šipkou či využita jiná metoda zobrazení - konkrétní forma, jakou je směr směny uváděn, je na provozovateli směnářské činnosti.

OTÁZKY KE KONZULTACI

Otázka 3.1. Shledáváte nějaký problém v současné podobě kurzovních lístku? Přijdou Vám nějaké kurzovní lístky, se kterými jste se setkali, matoucí a v čem přesně? Uveďte důvody.

Odpověď 3.1.

- Ano, současná podoba kurzovního lístku je problémová, protože:
- Ne, současná podoba kurzovního lístku je dostatečná. Odůvodnění:

Otázka 3.2. Mělo by dojít k unifikaci podoby, jakou je uváděn směr směny, nebo je současná úprava dostačující? Uveďte důvody.

Odpověď 3.2.

- Ano, unifikace by prospěla, protože:
- Ne, současná podoba kurzovního lístku je dostatečná. Odůvodnění:

Úplata za provedení směnářského obchodu

V současné době může provozovatel směnářské činnosti požadovat za provedení směny úplatu. O takové úplatě musí být informace na kurzovním lístku [§ 11 odst. 2 písm. e) zákona o směnářské činnosti, jak je ostatně uvedeno v předchozí kapitole], tato úplata musí být přepočtena po provedení konkrétní směny a částka úplaty uvedena na předmluvních informacích [§ 13 odst. 2 písm. b) bod 5 zákona o směnářské činnosti]. Informace o úplatě

musí být také uvedena na dokladu, který zákazník od provozovatele směnářské činnosti obdrží (§ 14 zákona o směnářské činnosti a § 16 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů).

V současné době se vyskytuje praxe, kdy jsou poplatky uváděny způsobem, který je matoucí, např. úplata za prodej valut je uváděna 22,2 % z hodnoty transakce a úplata za nákup je 2,22% z hodnoty transakce. Je otázkou, zda taková praxe splňuje zákonné požadavky na srozumitelnost (§ 11 odst. 3 zákona o směnářské činnosti) nebo zda takový způsob informace neuvádí spotřebitele v omyl [§ 5 odst. 2 písm. d) zákona o ochraně spotřebitele]. Klienti směnárů tak musejí sledovat nejen směnný kurz, ale také dodatečnou úplatu, která je někdy uváděna ne zcela srozumitelným způsobem.

V návaznosti na takové matoucí obchodní praktiky je zvažována i možnost zakázání poplatků za směnu, kdy by provozovatel měl možnost rozpustit si náklady na směnu do směnného kurzu. Tím by se snížila nutnost spotřebitele přepočítávat si výhodnost směny, která by závisela pouze na směnném kurzu. Předkladatel si uvědomuje, že se tento krok může zdát jako cenová regulace, ovšem není zakázáno rozpustit cenu směny do směnného kurzu, tedy není bráněno účtování si nákladů jako takových. Byl by pouze změněn způsob, kterými se tak děje. Podobná praxe byla například přijata v novém zákoně o platebním styku, kde je zákaz účtovat si poplatky za použití karetního platebního prostředku regulovaného Nařízením EP a Rady (EU) č. 2015/751, o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce (tedy debetní a kreditní karty).

OTÁZKY KE KONZULTACI

Otázka 3.3. Souhlasíte se zakázáním úplaty za směnu? Uveďte prosím důvody svého souhlasu nebo nesouhlasu.

Odpověď 3.3.

- Souhlasím se zákazem úplaty za směnu. Odůvodnění:
- Nesouhlasím se zákazem úplaty za směnu. Odůvodnění:

Otázka 3.4. Měly by existovat nějaké výjimky ze zákazu úplaty za provedení směnářského obchodu? Jaké?

Odpověď 3.4.

- Ano, výjimky jsou potřeba pro následující případy:

Ne, nesouhlasím s výjimkami. Odůvodnění:

Jiné podmínky směny – výhodnější kurzy

V současné době může provozovatel směnářské činnosti spotřebiteli nabídnout za splnění určitých podmínek výhodnější směnné kurzy. Podmínky pro poskytnutí „VIP kurzů“ stanovuje provozovatel směnářské činnosti sám. Jedná se zpravidla o podmínky jako je předložení zákaznické karty, předložení kuponu, který je možné získat na internetových stránkách provozovatele směnářské činnosti, či provedení směny nad určitou částku.

Ačkoliv se může zdát, že „VIP kurzy“ jsou pro spotřebitele především výhodou, dochází mnohdy k situaci, kdy provozovatel směnářské činnosti ve své provozovně uveřejňuje výhodnější kurzy způsobem, který může být pro spotřebitele matoucí. Zákon o směnářské činnosti zapovídá, aby informace o „VIP kurzu“ byla zaměnitelná s kurzovním lístkem nebo údaji na něm uvedenými. Ne vždy je však odlišení pro klienty dostatečné.

Vzhledem k tomu, že „VIP kurzy“ jsou v některých případech pro spotřebitele (a především pro zahraniční turisty) matoucí, je žádoucí najít způsob, jak poskytování zvýhodněných kurzů zpřehlednit. Jednou z navrhovaných variant je zákaz uveřejňování zvýhodněných kurzů v provozovně, či jejím bezprostředním okolí. Provozovatel směnářské činnosti by tak mohl zvýhodněné kurzy inzerovat např. na svých internetových stránkách a spotřebiteli by byl výhodnější kurz poskytnut na jeho žádost s odkazem na internetové stránky. Spotřebitelé by tak na provozovně viděli pouze jeden směnný kurz, který jim bude poskytnut bez dalších podmínek.

Další zvažovanou možností je uveřejnění informace o tom, že za určitých podmínek je možné požádat o výhodnější kurzy, přímo na pobočce. Zvýhodněné kurzy by ale nebylo možné v provozovně zveřejnit a spotřebiteli by byly sděleny jen na jeho žádost.

OTÁZKY KE KONZULTACI

Otázka 3.5. Souhlasíte se zákazem uveřejnění zvýhodněného kurzu v provozovně?

Odpověď 3.5.

Souhlasím. Odůvodnění:

Nesouhlasím. Odůvodnění:

Otázka 3.6. Je žádoucí, aby provozovatel mohl zveřejnit zvýhodněný směnný kurz mimo provozovnu (např. internetové stránky, tisk atp.)?

Odpověď 3.6. Ano. Odůvodnění: Ne. Odůvodnění:

Otázka 3.7. Je žádoucí, aby na kurzovním lístku mohla být obsažena informace o možnosti požádat o zvýhodněný kurz?

Odpověď 3.7. Ano. Odůvodnění: Ne. Odůvodnění:

Otázka 3.8. Jakým jiným způsobem by se poskytování zvýhodněných kurzů mohlo zpřehlednit?

Odpověď 3.8.

Předsmluvní informace

Zákon o směnářské činnosti zavedl povinnost poskytnout zákazníkovi předsmluvní informace o vyjednávaném směnářském obchodu. Povinný obsah těchto předsmluvních informací je vymezen v ustanovení § 13 odst. 1 a 2 zákona o směnářské činnosti. Cílem je zajistit, že předsmluvní informace jsou klientovi fyzicky opravdu předány. Nestačí tedy klientovi předsmluvní informace pouze zobrazit, např. na monitoru směnárníka. Dále se zvažuje přesun informací z § 13 odst. 2 písm. c) [o dalších právech zájemce] do informací poskytovaných na dokladu o směnářském obchodu.

OTÁZKY KE KONZULTACI

Otázka 3.8. Spatřuje nějaký výkladový problém v ustanovení o poskytnutí předsmluvních informací [§ 13 z. o s. č.] nebo jakýkoliv problém s předáváním předsmluvních informací?

Odpověď 3.8. Ano. Odůvodnění: Ne. Odůvodnění:

Otázka 3.9. Jakým způsobem konkrétně sdělujete/jste obdrželi předsmluvní informace podle § 13 zákona o směnářské činnosti?

Odpověď 3.9.

Otázka 3.10. Jaký je Váš názor na přesun informací z § 13 odst. 2 písm. c) [o dalších právech zájemce] do informací poskytovaných na dokladu o směnářském obchodu?

Odpověď 3.10.

- Souhlasím se přesunem. Odůvodnění:
- Nesouhlasím s přesunem. Odůvodnění:

KAPITOLA III. – Odstoupení od směnárenského obchodu

Umožnění odstoupení od směnárenského obchodu

Přes veškerá opatření jako je povinnost uvést nejhorší možný kurz zřetelně na kurzovním lístku či předání předmluvní informace klientovi dochází často k případům, že zákazník směnu provede a poté s částkou, kterou dostal. Poté se zvláště cizinci chodí bránit k finančnímu arbitrovi. Jejich pozice není vždy jistá, obzvláště v případech, kdy je prokázáno transparentní zveřejnění kurzovního lístku a řádně předané předmluvní informace podepsané klientem. V těchto případech lze totiž obtížně mluvit o omylu klienta.

Předkladatel tedy zvažuje doplnit do zákona možnost odstoupení od směny a to v krátkém časovém horizontu několika hodin od provedení směny. Většinou si klient uvědomí krátce po uzavření smlouvy, že směnný kurz nedopovídá jeho představám a možnost odstoupit od směny by umožňovala řešit tuto situaci.

OTÁZKY KE KONZULTACI

Otázka 4.1. Souhlasíte se zavedením možnosti odstoupení od směny? Uveďte důvody.

Odpověď 4.1.

- Ano. Odůvodnění:
- Ne. Odůvodnění:

Otázka 4.2. Jaká má být časový lhůta pro uplatnění práva na odstoupení od smlouvy?

Odpověď 4.2.

Nemožnost navrátit si poskytnuté plnění

Se zavedením odstoupení vyvstávají některé aspekty, které mohou být problematické na řešení. V případě, že provozovatel poskytuje směnu z některých méně častých měn, – jako například chorvatské kuny v době letních dovolených – nemusí mít dostatečné prostředky na vrácení poskytnutého plnění v případě odstoupení od smlouvy. Není vždy důvodné po něm

požadovat, aby získanou méně častou měnu držel po dobu, kdy běží zákazníkovi lhůta, ve které může odstoupit. Určitým řešením situace, kdy provozovatel již nemá nakoupenou valutu, může být dorovnání částky směny do středního kurzu České národní banky vypsáno pro ten den pro danou měnu.

OTÁZKY KE KONZULTACI

Otázka 4.3. Jak byste navrhovali řešit situace, kdy v okamžiku odstoupení od smlouvy ze strany klienta směnárna již nemá k dispozici valuty, které od klienta nakoupila?

Odpověď 4.3.

Otázka 4.4. Je dle Vašeho názoru reálné využít středního směnného kurzu vyhlášeného Českou národní bankou na dorovnání si plnění?

Odpověď 4.4.

Ano. Odůvodnění:

Ne. Odůvodnění:

Otázka 4.5. Jak postupovat u méně obvyklých měn, kde není kurz devizového trhu ČNB vyhlášen?

Odpověď 4.5.

Uveřejnění informace o možnosti odstoupení

O možnosti odstoupení by měl být zákazník informován. Vzhledem k tomu, že zákazník řeší odstoupení od smlouvy po provedení směnárenského obchodu, měl by být o možnosti odstoupení informován na dokladu, který o provedení směnárenského obchodu dostane.

OTÁZKY KE KONZULTACI

Otázka 4.6. Domníváte se, že informace o možnosti odstoupení od smlouvy o směnárenském obchodu je na dokladu o provedení směnárenského obchodu dostatečná?

Odpověď 4.6.

Ano. Odůvodnění:

Ne. Odůvodnění:

KAPITOLA IV. – JINÉ OTÁZKY

Dokumenty a záznamy § 16 odst. 1 písm. c) - evidence provedených obchodů

Ustanovení § 16 zavazuje provozovatele směnářenské činnosti pořizovat dokumenty nebo jiné záznamy v rozsahu, který je nezbytný k osvědčení plnění jeho povinností podle zákona o směnářské činnosti. Z uvedeného ustanovení bývá dovozována povinnost provozovatele vést evidenci provedených obchodů. Je zvažováno, že zákon stanoví povinnost vést evidenci směnářských obchodů explicitně. Obsahem evidence by bylo:

- a) pořadové číslo záznamu v nepřerušené řadě,
- b) informace sdělené zájemci podle § 13 odst. 2 písm. b),
- c) informace o případném odstoupení od směnářského obchodu.

Dále je zvažováno, že zákon stanoví explicitně povinnost pořizovat záznamy podle ustanovení § 16 zákona o směnářské činnosti ve lhůtě bez zbytečného odkladu po provedení směnářského obchodu, nejpozději v den provedení směny.

OTÁZKY KE KONZULTACI

Otázka 5.1. Je třeba vyjádřit v zákoně explicitně povinnost vést evidenci o směnářských obchodech, nebo lze tuto povinnost bez dalšího vyložit ze stávajícího znění zákona?

Odpověď 5.1.

- Ano, odůvodnění:
- Ne, odůvodnění:

Otázka 5.2. Pořizujete již nyní evidenci provedených směnářských obchodů, nebo plníte povinnost podle § 16 jiným způsobem?

Odpověď 5.2.

- Pořizuji evidenci provedených směnářských obchodů.
- Plním jiným způsobem, jak?

Otázka 5.3. Souhlasíte s obsahem evidence uvedeným výše? Zdůvodněte.

Odpověď 5.3.

- Souhlasím, odůvodnění:
- Nesouhlasím, odůvodnění:

Otázka 5.4. Je důvodné, aby zákon stanovil povinnost pořizovat záznamy bez zbytečného odkladu po provedení směny nejpozději v den uskutečnění směny?

Odpověď 5.4.

Ano, odůvodnění:

Ne, odůvodnění:

Platba kartou

Zákon o směnářské činnosti definuje směnářský obchod jako směnu bankovek, mincí nebo šeků znějících na určitou měnu za bankovky, mince nebo šeky znějící na jinou měnu. Česká národní banka, ve shodě s výkladem dnes již zrušeného devizového zákona, dovozuje, že úhrada za nákup peněžních prostředků v jiné měně prostřednictvím platební karty stojí pro účely směnářského zákona naroveň platbě za tento nákup v hotovosti¹. V případě, kdy např. český klient nakupuje ve směnárně valuty a za nákup platí platební kartou, je tento obchod dle výkladu ČNB podroben režimu zákona o směnářské činnosti. Úhradu kartou je pak třeba odlišovat od služby tzv. cash advanced, kdy se jedná o platební službu (viz Časté dotazy k zákonu o směnářské činnosti¹).

OTÁZKY KE KONZULTACI

Otázka 5.5. Měl by zákon o směnářské činnosti zohlednit výklad České národní banky a podřadit přímo v textu zákona úhradu za nákup peněžních prostředků v jiné měně prostřednictvím platební karty pravidlům zákona? Zdůvodněte.

Odpověď 5.5.

Ano, odůvodnění:

Ne, odůvodnění:

Ostatní připomínky a náměty

Otázka 5.6. Máte jakékoliv jiné připomínky nebo náměty k zákonu o směnářské činnosti a jeho fungování?

Odpověď 5.6.

¹ [Časté dotazy k zákonu o směnářské činnosti](#). Otázka C.2. Aktualizováno 7.1.2015